

Socialdepartementet**Kommittédirektiv Stärkt skydd för barn mot våld i digitala miljöer**

Regeringen bemyndigar det statsråd som har till uppgift att föredra ärenden om barnets rättigheter att

– ge en särskild utredare i uppdrag att undersöka olika aktörers ansvar för barn i digitala miljöer samt föreslå hur arbetet med att skydda barn i sådana miljöer kan utvecklas och stärkas,

– besluta om sakkunniga, experter, sekreterare och annat biträde åt utredaren.

Utredaren ska följa de direktiv som framgår av *bilagan*.

Kostnaderna ska belasta det under utgiftsområde 1 Rikets styrelse uppförda anslaget 4:1 Regeringskansliet m.m., anslagsposten 1 Till Regeringskansliets disposition, budgetram 6, Socialdepartementet.

Utdrag till

Statsrådsberedningen/Gransk

Kommittédirektiv

Stärkt skydd för barn mot våld i digitala miljöer

Beslut vid regeringssammanträde den 11 juni 2026

Sammanfattning

En särskild utredare ska undersöka olika aktörers ansvar för barn i digitala miljöer samt föreslå hur arbetet med att skydda barn i sådana miljöer kan utvecklas och stärkas. Syftet med utredningen är att ge barn ett bättre skydd mot att utsättas för olika former av våld samt skadligt eller annat olämpligt innehåll.

Utredaren ska bl.a.

- undersöka vilket ansvar som socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård och berörda statliga myndigheter har för att barn ska skyddas från att utsättas för våld samt skadligt eller annat olämpligt innehåll i digitala miljöer samt analysera och vid behov föreslå hur dessa aktörer kan stärka skyddet av barn i sådana miljöer,
- analysera förutsättningarna för ytterligare åtaganden för privata aktörer, t.ex. leverantörer av digitala plattformar, för att skydda barn från att utsättas för våld samt skadligt eller annat olämpligt innehåll i digitala miljöer,
- analysera och föreslå hur olika aktörer kan stärka barns och föräldrars förutsättningar och möjligheter att bedöma risker samt hantera konsekvenser för barn som har utsatts för våld eller skadligt eller annat olämpligt innehåll i digitala miljöer, och
- vid behov lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 11 augusti 2027.

Uppdraget att stärka barns skydd mot våld i digitala miljöer

Digitala miljöer har de senaste åren blivit en vanlig plats för olika former av våld, utnyttjande och exploatering av barn. Med digitala miljöer avses t.ex. sociala medier, spelplattformar och andra forum eller nätverk där det är möjligt för barnet att ha social interaktion med andra och även miljöer där barn på egen hand kan få tillgång till exempelvis grov våldspornografi.

Enligt Mediemyndighetens rapport Ungar & Medier 2025 (2025) använder barn i åldern 13–16 år mobil, dator och surfplatta i genomsnitt cirka sex timmar om dagen. Enligt Folkhälsomyndighetens och Mediemyndighetens rapport Digitala medier och barns och ungas hälsa – En kunskapsammansättning (2024) är många kommersiella digitala medier utformade på ett sätt som kan vara skadligt för barns och ungas hälsa. Det är enligt rapporten vanligare med exempelvis dataspelsberoende samt problematisk skärm- och internetanvändning för barn och unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar eller liknande symtom än för andra barn och unga. Många föräldrar, inte minst till barn och unga med intellektuell funktionsnedsättning, uppger att de är oroliga över att deras barn riskerar att bli lurade eller gromade på nätet.

Regeringen har den 9 oktober 2025 gett en särskild utredare i uppdrag att analysera förutsättningarna för att införa en åldersgräns för barns användning av sociala medier, och om möjligt föreslå en sådan (dir. 2025:91). Syftet med utredningen är att stärka skyddet för barns hälsa och trygghet i digitala miljöer. Den 2 juni 2026 överlämnade utredningen delbetänkandet En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier (SOU 2026:35). I delbetänkandet föreslår utredningen bl.a. att det ska införas en ny lag som innehåller en åldersgräns för tillgång till sociala medier. Enligt förslaget till den nya lagen ska ett barn inte före det år han eller hon fyller 15 år få ha tillgång i inloggat läge till onlineplattformar som gör det möjligt för slutanvändare att upptäcka, ansluta sig till och kommunicera med varandra, och med allmänheten dela och upptäcka innehåll. Det föreslås att förbudet inte ska gälla för vissa plattformar. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2028. Den återstående delen av uppdraget handlar bl.a. om att följa det arbete med åldersverifiering som har initierats av EU, analysera de rättsliga skyldigheter som finns för skydd av minderåriga och analysera hur de förslag som lämnas av utredningen gällande en svensk åldersgräns kan fungera tillsammans med de åtgärder för åldersverifiering som planeras inom EU och i Sverige. Den delen av uppdraget ska redovisas senast den 14 november 2026.

Mot bakgrund av de olika risker och typer av utsatthet som barn drabbas av i digitala miljöer anser regeringen att det, vid sidan av andra pågående åtgärder på området, behöver tas ett helhetsgrepp för att förebygga och förhindra att barn i digitala miljöer utsätts för olika former av våld samt skadligt eller annat olämpligt innehåll såsom våldsamt pornografiskt material. Det kan handla om att barn exponeras för våldsamt eller sexualiserat material, gromning eller psykiskt våld. Detta behov kvarstår även vid ett eventuellt införande av en åldersgräns för barns användning av sociala medier, bl.a. eftersom en sådan inte skulle omfatta samtliga digitala miljöer där barn kan utsättas för våld eller skadligt eller annat olämpligt innehåll.

Av Statens skolverks redovisning av uppdraget att undersöka användning av digitala enheter i skolan och fritidshemmet (U2026/00577) framgår att utsattheten för digitala dimensioner av våld, såsom nätmobbning och sexuella kränkningar, ökar markant under mellanstadiet och når sin topp i åldrarna 13–15 år, en period som ofta sammanfaller med ökad självständighet online och mer intensiv användning av sociala medier. Skolverkets uppföljning bekräftar att flickor i högre grad än pojkar utsätts för sexuella kränkningar online. Barn och unga med funktionsnedsättning löper en generellt högre risk än andra barn och unga att drabbas av mobbning, hat och gromning, både generellt och på nätet. Bland gymnasieeleverna som svarade på Skolverkets enkätundersökning är de vanligaste formerna av digital utsatthet uteslutning ur gruppchattar och spridning av sårande meddelanden, men det förekommer även att elever kontrolleras digitalt av partners eller familjemedlemmar.

I Stiftelsen Allmänna Barnhusets rapport Unga, sex och internet efter #metoo (2021) framkommer att 38 procent av de tillfrågade flickorna i årskurs 3 på gymnasiet uppgav att de före 15 års ålder hade blivit utsatta för ett sexuellt kontaktförsök av någon vuxen. Motsvarande andel för pojkar är 11 procent. Det betyder att bland barn under 15 år har en av fyra utsatts för gromningförsök. Av Stiftelsen Allmänna Barnhusets senaste kartläggning, Våld mot barn (2022), påvisas dessutom en ökning av sexuellt våld mot barn. Enligt kartläggningen beror denna ökning på sexuellt våld som sker i digitala miljöer.

Antalet anmälda barnpornografibrott har enligt Brottsförebyggande rådets (Brå) officiella kriminalstatistik ökat kraftigt de senaste tio åren, från 906 anmälda brott 2015 till 10 594 anmälda brott 2025. I Brås pressmeddelande

om anmälda brott (publicerat den 22 januari 2026) framgår att ökningen över tid till stor del utgörs av internetrelaterade brott och att en förklaring till den ökande trenden är att polisen under de senaste åren har fått fler internationella tips. Stöddlinjer rapporterar att förekomsten av alltmer verklighetstroget sexuellt övergreppsmaterial som har genererats genom artificiell intelligens (AI) har ökat betydligt.

I Brås rapport Skolundersökningen om brott 2023 – Om utsatthet för och delaktighet i brott (2024:10) beskrivs utsatthet för brott bland elever i årskurs 9. Bland de elever som vid undersökningen 2023 uppgav att de hade utsatts för sexuell handling genom tvång uppgav drygt var fjärde elev (26,1 procent) internet eller sociala medier som brottsplats. Av undersökningen från 2023 framgår också att fyra av tio flickor uppgav att de hade blivit utsatta för att någon hade skickat sexuella eller avklädda bilder på sig själv i digitala medier utan att flickan själv ville det. Motsvarande andel av pojkarna var en av tio.

I Barnafrids rapport Barn utsatta för sexuella övergrepp på nätet (2017) framkommer att barn som har utsatts för sexuella övergrepp på nätet i mycket hög grad uppvisar psykisk ohälsa och posttraumatiska symptom.

Barnens rätt i samhället (Bris) uppger att nästan vart femte barn har känt sig otryggt på nätet. I Internetstiftelsens rapport Svenskarna och internet (2024) framgår att var fjärde tonårspojke och var sjätte tonårsflicka har drabbats av hat, kränkningar och negativa kommentarer på nätet. I Brås rapport Barn och unga i kriminella nätverk – En studie av inträde, brott, villkor och utträde (2023:13) framkommer att kriminella nätverk utnyttjar och groomar barn och unga i syfte att begå kriminella handlingar och att barn och unga utsätts för förnedring och våld online som sätter spår för livet. Av rapporten framgår också att eftersom unga med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar ofta har mer begränsade möjligheter till framförhållning och känsloreglering kan det medföra att de blir efterfrågade i kriminella miljöer.

Polismyndigheten uppger i en artikel på sin hemsida, Så rekryteras barn och unga in i kriminalitet (senast granskad den 11 november 2024), att det i sociala medier öppet läggs ut uppdrag om grova våldsbrott och ”reklam” för de kriminella gängen, med barn som målgrupp. Regeringen har den 28 maj 2026 beslutat propositionen Nya möjligheter att bekämpa onlinerekrytering (prop. 2025/26:276). I propositionen föreslås en ny lag som gör det möjligt

för Polismyndigheten att besluta om förelägganden att rekryteringsinnehåll ska avlägsnas eller göras oåtkomligt. I propositionen anges att de som rekryteras och åtar sig brottsuppdragen ofta är barn och unga som saknar koppling till anstiftaren, det tänkta brottsoffret och till den plats där brottet ska utföras. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 15 juli 2026.

Enligt Folkhälsomyndighetens och Mediemyndighetens rapport Digitala medier och barns och ungas hälsa – en kunskapssammanställning kan barn exponeras för skadligt eller olämpligt innehåll i digitala miljöer. Av rapporten framgår bl.a. att exponering för skönhets- och träningsideal kan leda till sämre kroppsuppfattning, sämre psykiskt välbefinnande och störda ätmönster. I rapporten anges också att de som exponeras för skönhetsideal på sociala medier oftare har symtom på ätstörning och att både flickor och pojkar kan påverkas negativt av ideal som rör skönhet och fitness. Av Mediemyndighetens rapport Ungar & medier 2025 framkommer att den vanligaste typen av utsatthet på nätet är att få obehagliga bilder på t.ex. döda människor från krig, olyckor eller skjutningar i sina sociala medier. Enligt myndighetens undersökning har drygt 40 procent av barn i åldersgruppen 13–16 år och drygt 60 procent av barn i åldersgruppen 17–18 år fått obehagliga bilder i sina sociala medier. Det är en markant ökning sedan den föregående mätningen 2022.

Barn kan också bevittna pornografiskt material i digitala miljöer. I Barnombudsmannens rapport Kunskapskartläggning av pornografins inverkan på barn och unga, delrapport 1 (dnr 2020-0063) framkommer att en återkommande beskrivning är att pornografin bl.a. innehåller våldsskildringar och att den bli mer våldsam och upprätthåller destruktiva könsstrukturer. Enligt Barnombudsmannens delrapport går forskningsresultaten på detta område isär och man har inte kunnat etablera ett kausalt samband mellan exponering för eller konsumtion av pornografi och utövandet av sexuellt våld. Man har däremot konsekvent kunnat visa på ett samband mellan sexuellt aggressivt beteende och pornografikonsumtion, även om styrkan i sambandet varierar i olika studier. Sambandet mellan pornografikonsumtion och sexuellt våldsutövande är starkare för pojkar än för flickor och sambandet mellan pornografikonsumtion och sexuell utsatthet är starkare för flickor än för pojkar, men sambandsstyrkan varierar mellan olika studier.

I en brittisk rapport, Strangulation During Sex in the UK (2025), som är framtagen av Institute for Addressing Strangulation, framkommer att

32 procent av sexuellt aktiva 16- och 17-åringar har erfarenhet av strypsex. Det har inte gjorts någon studie av omfattningen i Sverige, men det kan inte uteslutas att strypsex är lika vanligt bland äldre tonåringar i Sverige. I Rättsmedicinalverkets slutredovisning av myndighetens uppdrag att förstärka kunskapen om strypvåld framkommer att strypning, även när det förekommer i ett sexuellt sammanhang med samtycke, är riskfyllt och kan få allvarliga konsekvenser för den som utsätts och leda till straffrättsliga åtgärder för den som utsätter. Det framkommer också att personer som har utsatts för strypning och personer som har utsatt någon för strypning många gånger inte förstår att handlingen i vissa fall kan vara livshotande och brottslig (Ju2024/00606). Äldre barns tillgång till pornografiskt material som ofta präglas av våld och förnedrande inslag kan ha ett samband med utvecklingen och därför bör barns utsatthet kopplat till tillgången till pornografi ingå i utredarens uppdrag. Yngre barn ska skyddas helt från alla former av pornografiskt material.

Vilket ansvar har socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård samt berörda statliga myndigheter för barn i digitala miljöer?

Enligt FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) är konventionsstaterna ansvariga för att tillförsäkra barn de rättigheter som stadgas i konventionen och tillgodose dem. Konventionsstaterna ska bl.a. vidta alla lämpliga lagstiftningsåtgärder och administrativa, sociala och utbildningsmässiga åtgärder för att skydda barnet mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling och misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.

I barnkonventionen anges att föräldrar, eller i förekommande fall vårdnadshavare, har huvudansvaret för barnets uppfostran och utveckling och att staten har ett ansvar för att stötta dem då de fullgör sitt ansvar. Enligt föräldrabalken har ett barns vårdnadshavare ett ansvar för barnets person och ska bl.a. se till att barnets grundläggande behov av omvårdnad, trygghet och en god fostran blir tillgodosedda. Barnets vårdnadshavare svarar även för att barnet får den tillsyn som behövs med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter samt ska bevaka att barnet får tillfredsställande försörjning och utbildning (se bl.a. 6 kap. 1, 2 och 11 §§ föräldrabalken). När det gäller ansvaret för att ett barn ska få en god uppväxt framhålls det i balkens förarbeten att ansvaret också vilar på samhällets insatser genom bl.a. förskola, skola och socialtjänst (prop. 1981/82:168 s. 60–62).

Regeringen har vidtagit flera olika åtgärder för att förebygga och bekämpa våld mot barn. Bland annat har Polismyndigheten den 17 februari 2026 fått i uppdrag att prioritera och intensifiera arbetet mot sexualbrott mot barn i digitala miljöer (Ju2026/00302). Dessutom har länsstyrelserna ett pågående uppdrag att samordna och utveckla arbetet i länen för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel (förordningen [2021:995] om länsstyrelsernas regionala arbete mot mäns våld mot kvinnor). I länsstyrelsernas regleringsbrev för budgetåret 2025 fick länsstyrelser i län med utsatta områden, särskilt utsatta områden och riskområden som har identifierats av Polismyndigheten i uppdrag att utveckla ett kunskapsbaserat, samordnat och långsiktigt stöd i föräldraskapet. Stödet ska bl.a. bidra till att bekämpa och förebygga våld mot barn (Fi2025/01342).

Statliga myndigheter är viktiga aktörer i arbetet för att skydda barn från våld. Till exempel ska Barnombudsmannen enligt 2 § lagen (1993:335) om Barnombudsman driva på genomförandet och bevaka efterlevnaden av barnkonventionen. Barnombudsmannen bedriver dessutom genom en rad regeringsuppdrag ett aktivt arbete runt frågan om barnets rätt att skyddas från våld. Socialstyrelsen utfärdar föreskrifter och allmänna råd, tar fram förtydligande meddelandeblad samt kunskapsstödande material för hur socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska agera för att skydda våldsutsatta barn. I enlighet med lagen (2007:606) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall och förordningen (2007:748) om utredningar för att förebygga vissa skador och dödsfall gör Socialstyrelsen också löpande utredningar av vissa enskilda ärenden där ett barn har utsatts för brott och det finns anledning att anta att brottet har samband med något förhållande som har inneburit att barnet har varit i behov av skydd. Åklagare eller polis ska underrätta Socialstyrelsen om ett ärende som kan vara aktuellt för utredning. Vartannat år sammanfattas utredningarna i två rapporter. Mediemyndigheten samordnar det nationella arbetet med medie- och informationskunnighet. En viktig uppgift för myndigheten är att följa och analysera utvecklingen inom medieområdet och av barns och ungas medieanvändning. Myndigheten ska också verka för att stärka barn som medvetna medieanvändare samt för att skydda barn från skadlig mediepåverkan.

För att skydda barn i digitala miljöer och upptäcka och ge stöd när barn far illa krävs även insatser av socialtjänst, skola och hälso- och sjukvård.

Kommunerna har enligt socialtjänstlagen (2025:400), förkortad SoL, det yttersta ansvaret för att barn som har utsatts för våld får det stöd och skydd de behöver. Ansvaret omfattar alla barn som vistas i kommunen. Av 2 kap. 4 § SoL framgår att socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig. För att socialtjänsten ska få kännedom om vilka barn som är i behov av stöd kan orosanmälningar vara avgörande. Av 19 kap. 1 § SoL framgår att myndigheter inom särskilda verksamhetsområden och anställda hos sådana myndigheter samt vissa andra yrkesverksamma personer är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa.

Skolan ska vara en trygg och säker plats för alla barn och elever. I 6 kap. skollagen (2010:800) finns det särskilda bestämmelser om åtgärder mot kränkande behandling av barn och elever. Huvudmän inom skolväsendet har en skyldighet att vidta aktiva åtgärder mot kränkande behandling av barn och elever. De ska också se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever och att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för sådan behandling.

Från och med den 1 augusti 2026 blir skolan mobilfri. Den dagen träder en ny reglering i kraft som innebär att elevernas mobiltelefoner ska samlas in vid skoldagens början och lämnas tillbaka vid skoldagens slut i de obligatoriska skolformerna, fritidshemmet och öppen fritidsverksamhet (prop. 2025/26:193, bet. 2025/26:UbU22, rskr. 2025/26:308). En mobilfri skola innebär att riskerna för digitala kränkningar under skoltid kommer att minska.

Hälso- och sjukvården är central både när det gäller att upptäcka barn som är utsatta för våld och när det gäller att ge stöd och behandling till barn som har utsatts för våld.

Det är angeläget att inom ramen för socialtjänstens, skolans och hälso- och sjukvårdens befintliga ansvarsområden tydliggöra hur skyddet för barn i digitala miljöer aktualiseras samt hur arbetet på området kan utvecklas och stärkas.

Utredaren ska därför

- undersöka vilket ansvar som socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård och berörda statliga myndigheter har för att barn ska skyddas från att utsättas för våld samt skadligt eller annat olämpligt innehåll i digitala miljöer samt analysera och vid behov föreslå hur dessa aktörer kan stärka skyddet av barn i sådana miljöer,
- kartlägga hur socialtjänst, skola, hälso- och sjukvård samt berörda statliga myndigheter samarbetar när barn far illa eller riskerar att fara illa i digitala miljöer, i vilken utsträckning som sådana situationer ger upphov till orosanmälningar och vilka brister som finns i samarbetet samt föreslå hur samarbetet kan stärkas,
- belysa hur särskilt berörda myndigheter och deras arbete kan utvecklas för att skydda barn från att utsättas för våld samt skadligt eller annat olämpligt innehåll i digitala miljöer samt analysera och föreslå hur de kan stärka skyddet av barn i sådana miljöer, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Hur kan privata aktörers ansvar för att barn inte utsätts för våld i deras digitala forum skärpas?

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2022/2065 av den 19 oktober 2022 om en inre marknad för digitala tjänster och om ändring av direktiv 2000/31/EG (förordningen om digitala tjänster), nedan EU:s förordning om digitala tjänster, förkortad DSA, trädde i kraft för mycket stora plattformar den 16 november 2022 och tillämpas fullt ut sedan den 17 februari 2024. Den 1 december 2024 trädde lagen (2024:954) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordning om digitala tjänster i kraft. Huvudsyftet med DSA är bl.a. att motverka olaglig och skadlig verksamhet på internet och att bidra till att öka säkerheten för användarna. En central del av DSA är skyddet av minderåriga online.

Enligt artikel 28.1 i DSA ska leverantörer av onlineplattformar som är tillgängliga för minderåriga införa lämpliga och proportionerliga åtgärder på sina tjänster för att säkerställa en hög nivå av integritet, säkerhet och trygghet för minderåriga. Medlemsstaterna får med vissa undantag inte anta eller behålla ytterligare nationella krav i de frågor som omfattas av förordningen. Det innebär att en medlemsstat inte kan reglera stora plattformar utöver det som föreskrivs i DSA.

Europeiska kommissionen har antagit riktlinjer om åtgärder för att säkerställa skyddet för minderåriga (C/2025/5519). Riktlinjerna tar bl.a. sikte på att leverantörer av plattformar ska utforma sina system och sin teknik med barns skydd och säkerhet i åtanke. Plattformslieferantörer uppmanas också att arbeta proaktivt och förebyggande för att motverka risker för barn.

I Sverige är Post- och telestyrelsen (PTS) den nationella samordnaren för DSA med ansvar för övergripande efterlevnad. Tillsammans med Mediemyndigheten och Konsumentverket utövar PTS tillsyn över olika delar av regelverket. Mediemyndigheten är den myndighet som utövar tillsyn i fråga om artikel 28.1 i DSA. Myndigheten har också i uppdrag genom Safer Internet Centre att sprida information om DSA. Inom ramen för PTS tillsynsansvar har Stölskyddsföreningen och ECPAT Sverige utsetts till betrodda anmälare, dvs. expertheter för att anmäla olagligt innehåll på onlineplattformar. Onlineplattformar är skyldiga att säkerställa att anmälningar från betrodda anmälare ges prioritet och behandlas och blir föremål för beslut utan onödigt dröjsmål.

Barnombudsmannen har tillsammans med Datainspektionen (numera Integritetsskyddsmyndigheten) och Statens medieråd (numera Mediemyndigheten) tagit fram en vägledning till aktörer som skapar och ansvarar för olika digitala miljöer där det är vanligt att barn och unga befinner sig: Barns och ungas rättigheter på digitala plattformar – En vägledning till aktörer (2020). Vägledningen innehåller vissa råd baserade på lagstiftarens intentioner när det gäller att skydda barn från skadlig mediepåverkan. I Bris faktablad om undersökning av barns trygghet på nätet (publicerat den 28 oktober 2025) framkommer att många barn tror att det skulle bli tryggare om plattformsaktörerna tar ett större ansvar för det som sker i deras forum. Många barn anser även att plattformarna har ansvar och möjlighet att göra nätet tryggare.

Grundläggande fri- och rättigheter måste beaktas

Ett stärkt skydd i digitala miljöer i syfte att skydda barns hälsa och välbefinnande kan väcka frågor om barnets rätt till information och uttryck. Enligt 2 kap. 1 § regeringsformen är var och en gentemot det allmänna tillförsäkrad yttrandefrihet, dvs. frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor. Enligt samma paragraf är var och en tillförsäkrad informationsfrihet, dvs. frihet att hämta in och ta emot upplysningar samt att i övrigt ta del av andras

ytranden. Ett likartat skydd följer av artikel 10 i den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Även i barnkonventionen finns bestämmelser om barns rätt till yttrande- och informationsfrihet. Yttrande- och informationsfriheterna får under vissa förutsättningar begränsas genom lag. Enligt regeringsformen måste begränsningarna bl.a. vara proportionerliga och får inte gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet. Även skyddet för den personliga integriteten enligt 2 kap. 6 § regeringsformen och skyddet för privat- och familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen måste beaktas.

Enligt yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) är var och en gentemot det allmänna tillförsäkrad rätt att i bl.a. ljudradio, tv och andra tekniska upptagningar offentligen uttrycka tankar, åsikter och känslor och i övrigt lämna uppgifter i vilket ämne som helst. Webbplatser på internet kan under vissa förutsättningar ha grundlagsskydd (1 kap. 4 § YGL). Yttrandefrihetsgrundlagen bygger på ett antal grundprinciper. För framställningar på webbsidor som omfattas av yttrandefrihetsgrundlagen gäller t.ex. ett generellt förbud mot censur (förhandsgranskning). Andra åtgärder som innebär förbud eller hinder mot framställning, offentliggörande eller spridning av program eller upptagningar på grund av innehållet får inte heller vidtas av det allmänna, om det inte finns stöd för åtgärderna i yttrandefrihetsgrundlagen.

Förslag på åtgärder i syfte att stärka skyddet för barn i digitala miljöer kan utgöra en begränsning av bl.a. yttrande- och informationsfriheterna. Det ingår inte i uppdraget att överväga eller föreslå grundlagsändringar.

I sammanhanget bör Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och övrig dataskyddsreglering av relevans beaktas.

Utredaren ska därför

- analysera förutsättningarna för ytterligare åtaganden för privata aktörer, t.ex. leverantörer av digitala plattformar, för att skydda barn från att utsättas för våld samt skadligt eller annat olämpligt innehåll i digitala miljöer,

- analysera behovet av nationella rekommendationer och riktlinjer om plattformsägares ansvar för skydd av barn i digitala miljöer och föreslå hur sådana kan utformas samt vilken aktör som bör ansvara för de rekommendationerna och riktlinjerna,
- analysera hur fler aktörer kan bli betrodda anmälare, hur befintliga anmälares roll kan stärkas samt hur kunskapen hos allmänheten kan öka om att man som privatperson kan anmäla olämpligt innehåll till digitala plattformar och ytterst till en tillsynsmyndighet,
- analysera och redovisa sin bedömning av förslagets förenlighet med grundlagarna, Europakonventionen, EU-rätten och Sveriges andra internationella åtaganden, och
- om det bedöms förenligt med relevanta regelverk och vid behov, lämna nödvändiga författningsförslag.

Hur kan barn och deras föräldrar utveckla strategier för att motverka att barnet utsätts för våld i digitala miljöer?

Varje barn har enligt artikel 17 i barnkonventionen rätt till information och material från olika källor. Staten ska enligt artikel 17 (e) i konventionen uppmuntra utvecklingen av lämpliga riktlinjer för att skydda barnet mot information eller material som är till skada för barnets välfärd. Barns användning av digitala medier hänger ihop med hur barn umgås och kommunicerar med andra och det behöver därför tas fram lösningar för att skydda barn som kan användas av barn, deras familjer, civilsamhället och myndigheter. Mediemyndigheten har på sin webbsida en stor mängd informationsmaterial för både barn och vuxna och har bl.a. tagit fram guider till föräldrar om tekniska begränsningar och tips för att skapa bra skärmvanor och skärmanvändning för barn. Myndigheten har även i uppgift att främja medie- och informationskunnighet (MIK) som handlar om att t.ex. ha kunskap om sina rättigheter online och förstå hur innehåll kan skapas, delas och manipuleras. På uppdrag av regeringen har myndigheten tagit fram en utbildning för barn som är 13 år och äldre som syftar till att öka kunskapen om MIK och AI.

Under de senaste åren har regeringen gett Folkhälsomyndigheten flera uppdrag i syfte att främja en hälsosam och balanserad digital medieanvändning hos barn och unga. Folkhälsomyndigheten har t.ex. haft i uppdrag att hämta in och sammanställa kunskap om sambanden mellan hälsoeffekter och digital medieanvändning bland barn och unga (S2023/01669). Mot bakgrund av kunskapssammanställningen har myndigheten tagit fram

åldersanpassade rekommendationer för en hälsosam och balanserad skärm-användning bland barn och unga. För att ytterligare underlätta för barn, vårdnadshavare och andra berörda aktörer att navigera i ett förändrat medielandskap gav regeringen i april 2026 Folkhälsomyndigheten i uppdrag att överväga för- och nackdelar med att införa en regel, riktlinje eller rekommendation om när barn som tidigast bör få en egen smart telefon, och i förekommande fall ange hur en sådan regel, riktlinje eller rekommendation bör införas (S2026/00831).

I Mediemyndighetens rapport Barns och ungas strategier online (2026) framkommer att den frekventa exponeringen för digitala risker leder till en utbredd normalisering av olämpligt eller våldsamt innehåll eller kontakt-försök av okända personer, dvs. grooming. Det framgår därutöver att barn och unga har utvecklat egna strategier för att navigera i digitala miljöer och hanterar sådant innehåll genom att bl.a. anpassa sitt beteende, använda tekniska och sociala verktyg och i vissa fall söka stöd från jämnåriga eller vuxna. Samtidigt framgår det att strategiernas effektivitet varierar beroende på ålder, erfarenhet och kontext. Enligt Internetstiftelsens rapport Barnen och internet (2025) oroar sig 85 procent av de tillfrågade föräldrarna för att de inte kan skydda sitt barn i den digitala världen.

Utredaren ska därför

- analysera och föreslå hur olika aktörer kan stärka barns och föräldrars förutsättningar och möjligheter att bedöma risker samt hantera konsekvenser för barn som har utsatts för våld eller skadligt eller annat olämpligt innehåll i digitala miljöer,
- inom ramen för detta deluppdrag hämta in erfarenheter och synpunkter från barn, och
- vid behov lämna nödvändiga författningsförslag.

Konsekvensbeskrivningar

I enlighet med förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska utredaren redovisa en konsekvensbeskrivning för de förslag som lämnas. Om förslagen medför kostnadsökningar för staten, regionerna eller kommunerna ska utredaren enligt 15 § kommittéförordningen (1998:1474) föreslå hur dessa ska finansieras. I Statskontorets vägledning i arbetet med konsekvensutredningar finns stöd i hur konsekvenser för människor och deras rättigheter bör analyseras.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska ha dialog med och hämta in upplysningar från statliga myndigheter, kommuner och regioner samt andra relevanta aktörer, såsom leverantörer av digitala plattformar och civilsamhällesorganisationer.

Utredaren ska beakta relevant arbete som bedrivs inom EU, t.ex. arbetet med DSA, utvecklingen av en digital plånbok samt framtagandet av EU-kommissionens separata applikation/verktyg för åldersverifiering. Utredaren ska analysera exempel och lärdomar från andra länder, t.ex. när det gäller hur myndigheter kan samarbeta. Utredaren ska också ha dialog med Utredningen om en åldersgräns på sociala medier (S 2025:11) och i alla delar av uppdraget beakta möjligheten att en åldersgräns för barns användning av sociala medier införs.

Uppdraget ska redovisas senast den 11 augusti 2027.

(Socialdepartementet)